

Baltic Journal of Economic Studies. Riga: Publishing House «Baltija Publishing». 2019. Vol. 5 (2019). No. 2. P. 104–116.

2. Університетський менеджмент: підгрунтя запровадження: монографічна серія у 4 т. Т. 2. Наук. ред. серії Парсяк В. Н. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 296 с.

УДК 338.012

Ломоносова Оксана

д. е. н., професор,

Херсонський навчально-науковий інститут
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ ЯК АКТОРА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Своєчасна, а краще превентивна адаптація закладів вищої освіти (ЗВО) до трансформацій рухливого зовнішнього середовища вимагає безперервного отримання різноманітної інформації, що стосується кон'юнктури ринку освітніх послуг вищої освіти та ринку праці, стану і перспектив економіки регіону та загроз для неї, демографічної ситуації, рівня та динаміки цін на інші послуги і товари, дій конкурентів, науково-технічних, технологічних, соціальних й інших інновацій тощо. Тільки за наявності надійної об'єктивної інформації ЗВО можуть вчасно реагувати на зміни, зумовлені впливом цілого спектру чинників їхнього зовнішнього середовища, та приймати адекватні обґрунтовані управлінські рішення.

У цей час офіційна статистика не відображає усі значущі процеси, що відбуваються в регіональних системах вищої освіти, ринках праці й інших сферах, важливих не тільки для ЗВО, а й для забезпечення роботодавців висококваліфікованими кадрами, та більш повного задоволення потреб населення в освітніх послугах. Наприклад, відчувається брак інформації про розміри та структуру витрат на підготовку фахівців, рівень плати за навчання у різних ЗВО України як у цілому, так і за окремими регіонами. Те саме стосується і відображення діяльності відокремлених структурних підрозділів, що є важливим для регіонів, де вони працюють, оскільки офіційно усі їх показники включаються до звітів базових ЗВО, які знаходяться в інших регіонах. Навіть інформація про таке найважливіше явище, як диверсифікація підготовки фахівців з вищою освітою, що має потужний вплив практично на всю діяльність ЗВО, передусім, університетів, жодним чином не представлена в статистичних звітах і дослідженнях.

Тобто сьогодні перед вищою освітою постає завдання забезпечення інформацією, необхідною для прогнозування змін, визначення пріоритетів, своєчасного коригування діяльності ЗВО тощо. Вимога безперервного отримання інформації передбачає організацію моніторингу їхнього зовнішнього середовища. В його фокусі мають бути ринок освітніх послуг вищої освіти, ринок праці, реальні та перспективні вектори розвитку регіону.

Моніторинг повинний проводитися спеціально організованим для цього органом, наприклад, Науково-дослідний центр моніторингу регіональної вищої освіти. Саме такий центр створений при Херсонській обласній адміністрації. Створення спеціального органу для проведення моніторингу пояснюється складнощами, а часто – просто неможливістю отримання певним ЗВО інформації про діяльність інших університетів, інститутів, коледжів і

навіть загальноосвітніх шкіл. Залучення до діяльності центрів органів державної влади та місцевого самоврядування, провідних підприємств, інших установ та організацій дає змогу правильно оцінювати стан і перспективи регіону, орієнтуватися в можливих варіантах його розвитку, вносити корективи відповідно до змін, що відбуваються або очікуються, отримувати кваліфіковані консультації та оцінки розроблених прогнозів і пропозицій.

Моніторинг являє собою спеціально організоване систематичне спостереження, що полягає у зборі інформації, вимірі змін параметрів процесів та явищ, які відслідковуються. У межах моніторингу передбачається виконання комплексу досліджень, які включають аналіз, оцінку та прогнозування відповідних процесів та явищ.

При здійсненні моніторингу використовується різноманітна інформація, що має бути об'єктивною, достовірною, максимально повною та своєчасною. Джерела інформації залежать від того, які питання досліджуються та які саме сигнали надходять із зовнішнього середовища. До основних джерел інформації відносяться такі.

1. Офіційні матеріали. До них відносяться, по-перше, Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, нормативні та методичні документи Міністерств, в першу чергу – освіти і науки. По-друге, це офіційні матеріали, що стосуються стану та розвитку країни та регіонів у цілому, а також їх окремих галузей (стратегії економічного і соціального розвитку, цільові комплексні програми, рішення ради ректорів тощо). До цієї ж групи можна внести і відповідні проекти (але при цьому слід відслідковувати їх реалізацію), а також офіційні заяви та спростування.

2. Статистичні джерела, інформаційно-аналітичні та довідкові матеріали. В процесі виконання робіт, пов'язаних з моніторингом, широко використовуються різноманітні дані органів статистики (статистичні збірники, щорічники, звіти); статистичні дані органів влади, підприємств, установ

та організацій. Для ЗВО – це, перш за все, форми державного статистичного спостереження № 2-3 нк «Звіт про діяльність закладу вищої освіти»). До цієї ж групи джерел можна віднести архівні дані.

3. Поточні дані акторів ринку послуг вищої освіти, ринку праці, а також підприємств, організацій та ін. про стан справ, проблеми, перспективи розвитку регіону, окремих підприємств, бюлетені, аналітичні огляди, виступи й інша інформація експертів і фахівців з певних галузей і т. д.

4. Інформація, яка була генерована і накопичена в рамках моніторингів з розглядуваних питань, що проводилися раніше або, наприклад, в інших регіонах. Ці моніторинги можуть проводитися в різних сферах діяльності. Найважливішим для ЗВО є моніторинги ринку послуг вищої освіти та ринку праці. Формування власних баз даних дає змогу використовувати їх як вихідну інформацію при виконанні аналізу динаміки процесів і хронології подій, оцінки поточного стану справ, забезпечуючи при цьому послідовність і наступність виконуваних досліджень.

5. Матеріали систематичних і спеціально організованих опитувань (інтерв'ювань, анкетувань) з розглядуваних питань, у тому числі роботодавців та окремих груп населення.

6. Наукові матеріали ЗВО, та роботодавців, інформація з літературних джерел, ресурсів мережі Інтернет тощо, яка отримана поза рамками спеціальних моніторингів. Ця інформація, на відміну від даних, отримуваних з інших джерел, часто є неупорядкованою або такою, що носить випадковий характер.

7. Сигнали зовнішнього середовища, які отримані випадково. Зокрема, випадковою може бути інформація про потреби іншої країни у фахівців певного профілю, які можуть бути підготовленими у певному ЗВО і т. д.

Отже, для отримання університетами й іншими ЗВО інформації про зовнішнє середовище важливо не просто забезпечити статистичний облік усіх змін або проводити окремі дослідження з питань, що є нагальними на часі, а організувати постійний моніторинг, який би давав змогу проводити аналіз стану справ в регіонах та галузях і накопичувати відповідні дані. Це має підвищити рівень якості відомостей, що отримують користувачі, в більшому ступені задовольняти їхні потреби за рахунок надання їм не просто інформації, а підсумків аналізу та результатів прогнозів, які підготовлені до практичного застосування.

УДК 338.3:658:378.4(043.3)

Маркова Євгенія

д.е.н., професор,

Херсонський навчально-науковий інститут
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

Година Олена

викладач кафедри економіки,
Херсонський навчально-науковий інститут
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

СУЧАСНІ УМОВИ УПРАВЛІННЯ МОРСЬКОЮ ГАЛУЗЗЮ НА ОСНОВІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В останні десятиліття в управлінській теорії та практиці став формуватися вид «нових стратегій», та «теорія сталого розвитку».

Зростаюча конкуренція підвищила попит на інновації та якісні зміни в галузях господарства, що збільшили